

# Blodfortyndende medicin

## Risikosituationslægemidler<sup>i</sup>

### Medicinhåndtering

Instruksen beskriver håndtering af blodfortyndende medicin, herunder

- hvilke medarbejdergrupper, der har kompetence til at håndtere lægemidlerne.
- sikker håndtering af lægemidlerne.
- vigtige OBS-punkter, og hvornår lægen skal kontaktes.

### Målgruppe

Sygeplejersker, farmakonomer, social- og sundhedsassistenter, social- og sundhedshjælpere og ufaglærte.

### Formål

- At forebygge forudsigelige fejl.
- At sikre enkle, forståelige og sikre arbejdsgange.
- At sikre god viden om behandling med risikosituationslægemidler og risikosituationer.

### Vitamin K-antagonister (Marevan og Marcoumar)

- **Kompetence**
  - Dispensering: Sygeplejersker og farmakonomer.
  - Administration: Sygeplejersker, farmakonomer, social- og sundhedsassistenter, social- og sundhedshjælpere og ufaglærte.
- **Sikker håndtering**
  - Tjek handlingsanvisningen vedrørende konkrete aftaler om INR-målinger
  - Ved start på dispensering: vær opmærksom på, om den blodfortyndende medicin er ordineret til hele dispenseringsperioden. Der må kun dispenseres frem til slutdatoen for den aktuelle ordination.
  - Tjek, at næste dispensering ligger rigtigt i borgerkalenderen, så det sikres, at der er planlagt dispensering den dag, hvor ordinationen er klar
  - Vær opmærksom på ændringer i doseringen, fx ved indlæggelse og udskrivning, tandlægebehandling eller anden behandling/undersøgelse.
  - Den samlede dosis skal tages på samme tid hver dag.
  - Der skal ligge et gult kort med OBS-punkter sammen med borgerens medicin.
  - INR skal være ordineret i FMK for den specifikke periode. Ellers kontakt faglig koordinator inden næste dispensering.
- **OBS**
  - INR bliver ikke målt, eller der bliver ikke handlet på ændringer i INR.
  - Hudlæsioner og skader efter fx fald.
  - Borgere, der får flere slags blodfortyndende medicin.
  - Almindelige symptomer på overdosering: øget blødningstendens (næseblod, blødning ved tandbørstning, blod i urinen), store hæmatomer (blå mærker).
  - Forveksling af milligram og antal tabletter.
- **Kontakt lægen**
  - Ved mistanke om manglende måling af INR eller manglende ændring af dosering.
- **Kontakt STRAKS læge/1813**
  - Ved den mindste mistanke om overdosering.
  - Ved mistanke om hovedtraume.
- **Kontakt 112**
  - Ved blødninger, der ikke stopper indenfor 10-15 minutter med regelret, god kompression.

## **Direkte orale antikoagulantia (DOAK, fx Xarelto, Eliquis, Pradaxa)**

- **Kompetence**
  - Dispensering: Sygeplejersker, farmakonometer og social- og sundhedsassistenter.
  - Administration: Sygeplejersker, farmakonometer, social- og sundhedsassistenter, social- og sundhedshjælpere og ufaglærte.
- **Sikker håndtering**
  - Vær opmærksom på ændringer i doseringen, fx ved indlæggelse og udskrivning, tandlægebehandling eller anden behandling/undersøgelse
  - Xarelto 15 mg og 20 mg skal tages til et måltid.
  - Pradaxa må først tages ud af originalemballagen, lige inden borgeren skal tage den.
  - Vær opmærksom på behandlingens varighed ved behandling med flere slags blodfortyndende medicin.
- **OBS**
  - Hudlæsioner og skader efter fx fald.
  - Borgere, der får flere slags blodfortyndende medicin.
  - Almindelige symptomer på overdosering: øget blødningstendens (næseblod, blødning ved tandbørstning, blod i urinen), store hæmatomer (blå mærker).
- **Kontakt STRAKS læge/1813**
  - Ved den mindste mistanke om overdosering
  - Ved mistanke om hovedtraume
- **Kontakt 112**
  - Ved blødninger, der ikke stopper indenfor 10-15 minutter med regelret, god kompression.

## **Lavmolekylære hepariner (Fx Innohep)**

- **Kompetence**
  - Injektion: Sygeplejersker og social- og sundhedsassistenter.
- **Sikker håndtering**
  - Vær opmærksom på styrke, dosis og enheder. Specielt IE/sprøjte og IE/ml.
  - Vær opmærksom på behandlingens varighed ved behandling med flere slags blodfortyndende medicin.
- **OBS**
  - Hudlæsioner og skader efter fx fald.
  - Borgere, der får flere slags blodfortyndende medicin
  - Almindelige symptomer på overdosering: øget blødningstendens (næseblod, blødning ved tandbørstning, blod i urinen), store hæmatomer (blå mærker).
- **Kontakt STRAKS læge/1813**
  - Ved den mindste mistanke om overdosering
  - Ved mistanke om hovedtraume
- **Kontakt 112**
  - Ved blødninger, der ikke stopper indenfor 10-15 minutter med regelret, god kompression.

## **Trombocythæmmere (Fx Hjertemagnyl, Clopidogrel)**

- **Kompetence**
  - Dispensering: Sygeplejersker, farmakonometer og social- og sundhedsassistenter.
  - Administration: Sygeplejersker, farmakonometer, social- og sundhedsassistenter, social- og sundhedshjælpere og ufaglærte
- **Sikker håndtering**
  - Vær opmærksom på behandlingens varighed ved behandling med flere slags blodfortyndende medicin.
- **OBS**
  - Hudlæsioner og skader efter fx fald.
  - Borgere, der får flere slags blodfortyndende medicin.
  - Almindelige symptomer på overdosering: øget blødningstendens (næseblod, blødning ved tandbørstning, blod i urinen), store hæmatomer (blå mærker).
- **Kontakt STRAKS læge/1813**

- Ved den mindste mistanke om overdosering
- Ved mistanke om hovedtraume
- Kontakt 112
  - Ved blødninger, der ikke stopper indenfor 10-15 minutter med regelret, god kompression.

### Dokumentation

- Dokumenter uregelmæssigheder i ".observation" og relater til den relevante tilstand.
- Kvitter for at have givet medicin. Se instruksens Administration af medicin. Medicinhåndtering.
- Indberet utilsigtede hændelser.

## Kvalitetsopfølgning

### Systematisk opfølgning

2 gange om året gennemgår distriktsleder og patientsikkerhedskoordinator sammen med farmaceut/farmakonome rapporter af utilsigtede hændelser, som omfatter risikosituationslægemidler.

### Opfølgning "ad hoc"

Hvornår: Ved klager og utilsigtede hændelser

Hvem: Vil variere fra gang til gang.

## Referencer og nyttige links

- Risikosituationslægemidler. En guide til sikker medicinhåndtering. 1. udgave, november 2021. Styrelsen for Patientsikkerhed  
[https://stps.dk/Media/638272658678521125/Risikosituationsl%c3%a6gemidler%20En%20guide%20til%20sikker%20medicinha%c2%b0ndtering\\_Nov\\_2021.pdf](https://stps.dk/Media/638272658678521125/Risikosituationsl%c3%a6gemidler%20En%20guide%20til%20sikker%20medicinha%c2%b0ndtering_Nov_2021.pdf)
- Styrelsen for Patientsikkerheds hjemmeside <https://stps.dk/sundhedsfaglig/viola-viden-og-laering/risikoomraader/risikosituationslaegemidler>
- Pro.medicin.dk
- Vejledning om udfærdigelse af instrukser. VEJ nr 9001 af 20/11/2000
- Gik det galt? Rapporter det som en utilsigtet hændelse. Styrelsen for Patientsikkerhed. September 2023  
[https://stps.dk/Media/638267353713786705/Gik%20det%20galt%20A4%20faktaark\\_juni%202023.pdf](https://stps.dk/Media/638267353713786705/Gik%20det%20galt%20A4%20faktaark_juni%202023.pdf)

i

Instruksen er udarbejdet af: Kirsten Pultz Farmaceut	Ansvarlig for instruksen: Gitte Widmer Sygeplejefaglig leder	Godkendt af: Faglige koordinatore i HHP
Revisionsdato: 15. september 2023	Næste revision: september 2025	

---

Må ikke printes eller kopieres